

Avfall
Återvinning
Malin Stare Lins

Styrelsen för Stockholm Avfall AB

Beslutsärende - Inpasseringssystem återvinningscentraler

FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen föreslås besluta

att implementering av inpasseringssystem på återvinningscentraler i Stockholm kan påbörjas.

Mårten Frumerie
Verkställande direktör

Malin Werner
Avdelningschef
Avfall

Sammanfattning

Bolaget planerar att införa inpasseringssystem på stadens återvinningscentraler i början av 2022.

Målet med att införa ett inpasseringssystem är dels att uppnå en funktionell och effektiv betalningshantering av verksamhetsbesök, dels att erhålla statistik över utomkommunala besök för att möjliggöra kvittning mellan kommuner i en eventuell regional samverkan.

Föreslaget system bygger på avläsning av registreringsskyltar med fokus på debitering av verksamhetsbesök och statistikinsamling. Systemet föreslås även kunna anpassas till eventuella framtida förändringar och ändrade förutsättningar.

ÄRENDET

Nuläge

Stadens återvinningscentraler bekostas av boende i Stockholms stad genom uttag av avfallstaxa. Stadens invånare har i dagsläget ingen begränsning i antalet besök på återvinningscentralerna. Verksamhetsbesökare (företag) är välkomna mot en avgift om 600 kronor, exklusive moms. Idag finns inget automatiskt sätt att identifiera besök som är avgiftsbelagda och hanteringen bygger på personalens bedömning av besök, avfallstyp och situation. Det går inte heller att identifiera privatbesök från angränsande kommuner vilket innebär att alla privatbesökare släpps in på Stockholms återvinningscentraler med samma mottagningsregler.

I dagsläget finns anläggningsspecifika system för avläsning av antal besökande fordon på stadens återvinningscentraler. Systemen är dock olika avseende teknik, har varierande funktioner och ger inte fullständig och/eller tillförlitlig statistik. Betal- och faktureringsfunktion saknas i dagens system.

Det inpasseringssystem som tillämpas på prov på Sätra och Bromma återvinningscentraler innefattar statistik om företagsägda fordon samt kommuntillhörighet för besökande privatregistrerade fordon.

	Hantverkarbilar (företagsägda)		Utomkommunala privatbesök	
	Sätra	Bromma	Sätra	Bromma
Totalt antal besök 2020	222 000	370 000	222 000	370 000
Andel hantverkarbilar resp. utomkommunala privatregistrerade fordon	8%	7 %	26%	32%
Antal hantverkarbilar resp. utomkommunala privatregistrerade fordon	17 160	24 420	43 749	93 187

Källa: Statistikunderlag från testmätning 2020 (Facility Labs)

Verksamhetsbesök

Betalning för avlämning av verksamhetsavfall sker idag med bankkort, genom att företag söker upp personal eller genom att personal meddelar besökare om betalkrav. Det finns dock företag som på olika sätt undviker att erlägga avgift, vilket innebär att SVOA går miste om inkomster samtidigt som kostnader för avlämnat avfall måste bäras.

SVOA tar regelbundet emot förfrågningar om möjlighet till samlingsfaktura då det finns verksamheter som inte vill eller har möjlighet att lämna ut betalkort till företagets fordonsflotta.

Utomkommunala privatbesök

Statistiken visar på en betydande andel utomkommunala besökare. Sätra och Bromma återvinningscentraler besöktes under förra året av 26 procent (drygt 40 000) respektive 32 procent (90 000) privatregistrerade fordon från andra kommuner. Detta innebär att avfallstaxan som invånare i Stockholms stad betalar finansierar avfallshantering från andra kommuner.

I juni 2019 beslutade styrelsen för Stockholm Avfall AB om medverkan i ett regionalt samverkansarbete i syfte att verka för fri rörlighet mellan kommunernas återvinningscentraler (Dnr: 19AV80). För att fri rörlighet ska kunna fungera på lång sikt krävs en möjlighet till regional kvittning av de kostnader som belastar en annan kommun än besökarens hemkommun. Tillförlitlig registrering av besökare är således en förutsättning för att ett

framtida kvittningssystem mellan kommunerna ska kunna införas. Mot bakgrund av detta har många kommuner i regionen redan infört, eller planerar att införa, ett inpasseringssystem.

Mål och syfte

SVOA ansvarar för att säkerställa att avfallstaxan från kommunens invånare används på rätt sätt, dvs. att den finansierar mottagning, transport och behandling av det avfall som genererats av kommunens hushåll.

Målet med att införa ett inpasseringssystem är dels att uppnå en funktionell och effektiv betalningshantering av verksamhetsbesök, dels att erhålla statistik över utomkommunala besök för att möjliggöra kvittning mellan kommuner i en eventuell regional samverkan.

Ett inpasseringssystem på återvinningscentraler i Stockholms stad kommer effektivera hanteringen av avgiftsbelagda besök eftersom att intäkter kan säkras med automatisk fordonsregistrering och fakturering. Genom att erbjuda flexibla betalsätt höjs även servicen för betalkunder.

Vid beslut om ett regionalt kvittningssystem kommer kommunstatistik för besökande privatfordon att krävas. Förslaget inpasseringssystem ger erforderligt underlag avseende utomkommunala besök. Systemet föreslås även kunna utvecklas vidare för att ge förutsättningar att införa begränsningar i utomkommunala besök om ett regionalt kvittningssystem drar ut på tiden eller inte genomförs.

Åtgärder

Ett enhetligt inpasseringssystem förslås införas på stadens återvinningscentraler under 2022.

Systemet ska upphandlas som en tjänst vilket innefattar leasing och service av teknisk utrustning, register- och statistikhantering i enlighet med personuppgiftslagen samt betal- och faktureringsfunktion. Inpasseringssystemet ska vara flexibelt och gå att utveckla och bygga ut med fler funktioner beskrivna i steg 1, 2 och 3.

Steg 1 – avläsning av registreringsskyltar med fokus på verksamheter och statistik

Systemet föreslås i ett första skede bygga på avläsning av registreringsskyltar. Systemet består av en sensor placerad vid infarten som kan avläsa registreringsnummer och kommunicera med ett centralt datasystem där kontroll av bilens ägarskap görs. Informationen används till att ställa ut fakturor i de fall bilen anses tillhöra ett företag i utvald fordonskategori, t.ex. skåpbilar och hantverkarbilar. Fordon av kategorin leasingbilar, hyrbilar och bilpoolsbilar kan undantas från fakturering. Systemet kan också användas till att samla statistiska data för planering av t.ex. justerade öppettider och bemanning. Avläsningen sker automatiskt utan behov av bom och/eller kort, vilket innebär att systemets inverkan på köbildning minimeras. Systemet ska dock inkludera möjlighet att nyttja bom för flödesreglering vid behov. Med en bom effektiviseras flödesregleringen och personal avlastas.

Statistik över besök med fordon som tillhör person boende i annan kommun kommer att fungera som underlag vid införandet av ett regionalt kvittningssystem.

Steg 2 – avläsning av registreringsskyltar med utökat fokus på begränsningar för privatfordon

I dagsläget föreslås ingen reglering av antalet fria besök för boende i Stockholms stad. Ett framtida regionalt kvittningssystem kan dock innebära att alla kommuner ska kunna säkerställa att respektive kommuns mottagningsregler kan efterlevas. Begränsar

grannkommuner exempelvis antalet besök för sina kommuninvånare föreslås att SVOA:s system ska kunna utvecklas med förutsättningar för att reglera antalet fria besök för dessa kommuninvånare. För det fall att det regionala kvittningssystemet inte genomförs ska systemet också ge förutsättningar för att införa begränsningar för utomkommunala besökare.

Steg 3 – avläsning av körkort med utökat fokus på begränsningar för privatfordon

Flera kommuner har idag inpassering med RFID-kort eller körkort. Fördelen med ett sådant system är att besök kopplas direkt till person/hushåll och inte till fordon. Beroende på omvärld, ekonomisk utveckling och lagstiftning kan inpassering med körkort övervägas i framtiden. Körkort kan komplettera avläsning av registreringsskyltar och båda avläsningsmetoderna kan nyttjas för ett effektivt system.

Ekonomi

Erfarenhet från andra kommuner visar att den månatliga kostnaden för passersystem ofta finansieras av de ökade intäkter kommunen får i och med att fler besökare med verksamhetsavfall erlägger avgift.

Bolagets analys och bedömning

I dagsläget föreslås steg 1 införas, med automatisk registrering och fakturering för verksamhetskunder samt statistik över samtliga besökare med särskilt fokus på utomkommunala besökare.

Trots systemets fördelar kommer det även fortsättningsvis finnas utmaningar när det gäller hur betalkrav för verksamhetsavfall ska tillämpas i praktiken. Tydliga regler och tillämpningsanvisningar kommer att krävas inför driftstart och anpassningar kan vara aktuella under uppstartsperiod för att erhålla ett optimalt inpasseringssystem. Kommunikationsinsatser kommer att göras för att säkerställa att besökare får kännedom om nya rutiner. På återvinningscentralerna kommer skyltar och informationsskärmar att sättas upp innan driftstart.

Om ett regionalt kvittningssystem drar ut på tiden behöver översyn av mottagningsregler för utomkommunala besökare göras. I de fall specifika avfallsfraktioner inte får lämnas i hemkommunen bör det övervägas huruvida Stockholm även fortsättningsvis ska ta emot dessa fraktioner kostnadsfritt från utomkommunala besökare och/eller om systemet ska utvecklas ytterligare enligt steg 2 och 3 ovan.

SLUT.